

XXVII. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

30. ožujka 2022.

osmi (VIII.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90	
----	--

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi prepraviti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati prepravak odgovora.
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

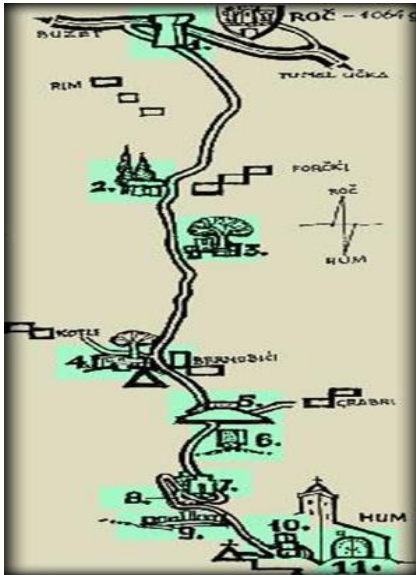
Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

„Priroda je jedina knjiga koja na svim listovima nudi bezbroj sadržaja.”

Goethe

1. Zaokruži slovo ispred odgovora na pitanje: Koja je poučna staza prikazana na karti?

- a) Bašćanska staza glagoljice
- b) Aleja glagoljaša
- c) Put glagoljaša u Gabonjinu
- d) Put Istarskog razvoda

1	
---	--

2. Dopuni tekst podacima o hrvatskome jezično-književnom krugu iz 17. stoljeća. Pazi na slaganje riječi u rečenici.

Fran Krsto Frankopan, Petar Zrinski i Ivan Belostenec najpoznatiji su predstavnici

_____ jezično-književnoga kruga.

(ime jezično-književnoga kruga)

Krugu je pripadala i hrvatska književnica i diplomatkinja, velikašica iz obitelji Zrinski

_____ .
(ime književnice)

Oni nastoje stvoriti zajednički književni jezik na osnovi svih naših narječja.

Jezikoslovac Ivan Belostenec autor je i velikoga enciklopedijskog rječnika u dva dijela

poznatoga pod naslovom _____ .

(naslov djela)

3	
---	--

4	
---	--

3. Zaokruži slovo ispred dviju točnih tvrdnji o Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom.

- a) Istaknuti hrvatski povjesničar, književnik i političar djelovao je u 18. stoljeću.
- b) Postao je suradnikom Ljudevita Gaja, pisao u *Danici* te bio jedna od vodećih osoba hrvatskoga narodnog preporoda.
- c) U Saboru je 23. listopada 1847. godine održao prvi govor na hrvatskome jeziku.
- d) Pisao je drame s povijesnim sadržajem od kojih je najpoznatija *Juran i Sofija*.

2	
---	--

4. Prepiši rečenice poštujući pravopisna pravila:

- o pisanju velikoga i maloga početnog slova
- o pisanju pravopisnih znakova.

a) godine 1847 ilirci su utemeljili narodni dom sjedište hrvatskih znanstvenih i kulturnih ustanova onoga vremena matice ilirske, narodnoga muzeja i drugih

4	
---	--

b) sama zgrada smještena u opatičkoj ulici i nedaleko od hrvatskoga sabora te crkve svetoga marka obnovljena je zaslugom hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

10	
----	--

4	
---	--

5. Zaokruži slovo ispred rečenice koja nije napisana u skladu s pravopisnim pravilima.

- a) „Kad je”, pitali su, „prvi put obilježen Dan planeta Zemlje?”
- b) „Kad je prvi put obilježen Dan planeta Zemlje ” pitali su?
- c) Pitali su: „Kad je prvi put obilježen Dan planeta Zemlje?”
- d) „Kad je prvi put obilježen Dan planeta Zemlje?” pitali su.

1	
---	--

6. Ispiši primjer koji nije u skladu s pravilima o sastavljenom/nesastavljenom pisanju riječi.

Tko god često na glas govori o važnosti zaštite prirode, uistinu ima moju podršku.

1	
---	--

7. Dopuni tekst odgovarajućim oblicima pokrata u zagradama.

Na konferenciji (*UNESCO*) _____ 1969. godine John Mc Connell

prvi je predstavio ideju obilježavanja dana Zemlje. Prvi je Dan planeta Zemlje već

1970. pokrenuo val akcija, uključujući donošenje važnih zakona o zaštiti okoliša u

(*SAD*) _____. Dan planeta Zemlje službeno se obilježava od 1992.

godine, kad je tijekom Konferencije (*UN*) _____ o okolišu i razvoju u Rio de

Janeiru usklađen program za promoviranje održivoga razvoja.

3	
---	--

5	
---	--

8. Napiši č ili ć u istaknutim riječima tako da budu pravopisno točne.

Prema kojemu **konacnom** cilju teži društvo svojim tehnološkim napretkom? Kad napredak prestane, u kojim **ce** uvjetima ostaviti **čovjecnstvo**? Neka nas priroda **pouci** o svojem radu jer ide uvijek **najkracim** i najbržim putem.

5	
---	--

9. Zaokruži jednu od ponuđenih riječi tako da rečenica bude pravopisno točna.

Tjekom/Tijekom ovoga stoljeća Zemlji je vjerojatno napravljeno više štete nego u **cijeloj/cjeloj** njezinoj **povjesti/povijesti**.

3	
---	--

10. Dopuni rečenice odgovarajućim oblicima vlastitih imena u zagradama.

Moje prijatelje (*Dario*) _____ i (*Juraj*) _____

sve više zaokuplja ekološka problematika, pa zajedno s (*Noa*) _____

često smišljaju dobrovoljne akcije čišćenja okoliša.

3	
---	--

11. Ispiši u tablicu dvije stupnjevane riječi iz rečenice i opiši ih traženim podacima.

Ploče leda na Antarktici, najjužnijem kontinentu Zemlje, zagrijavaju se brže od bilo kojega drugog dijela našega planeta.

stupnjevana riječ	ime stupnja	vrsta riječi

2	
---	--

13	
----	--

12. Zaokruži riječ koja naglaskom odgovara smislu rečenice.

Dúga/Dùga je priča nemarnoga odnosa prema našem planetu.

1	
---	--

13. Poveži izgovorne cjeline u rečenicu i napiši je pravopisno točno.

/ bisteli / mogli / živjeti / besprirode //

1	
---	--

14. Razvrstaj nepromjenjive riječi u tablicu.

Ovaj put studija je otkrila da ledenjak ubrzano nestaje u toplijoj regiji.

prilog	prijedlog	veznik	čestica

4	
---	--

15. Napiši točno dvije riječi koje u rečenicama nisu gramatički točne.

Te su se godine svi bavili problemom četiri ledenjaka. Najzanimljiviji je onaj kojeg su zamijetili na Antarktici.

2	
---	--

8	
---	--

16. Odredi padež imenskim riječima u rečenici označujući ga uobičajenom kraticom iznad riječi.

Tisućljećima pokušavamo prilagoditi prirodu sebi, ali pritom činimo mnogo pogrešaka podcjenjujući je.

5	
---	--

17. Odredi vrstu istaknutim riječima upisujući je na crte ispod riječi.

Dvije je godine **putujući** div od bilijun tona leda plutao morima **putujući** na sjever.

2	
---	--

18. Ispiši redne brojeve iznad nenaglašenih oblika zamjenica među istaknutim riječima.

1.

2.

3.

4.

Ni danas **si** ne mogu objasniti kako **ti** nisu bili dovoljni **ti** razlozi, pa **si** i dalje ekološki neosviješten.

2	
---	--

_____ , _____

19. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je u istaknutoj riječi provedena palatalizacija.

- a) Shvaćamo li da nam se zbog nemara prema prirodi **primiče** ekološka katastrofa?
- b) Iz dana u dan, iz godine u godinu **skaču** brojke koje to dokazuju.
- c) Vrijeme je da **povučemo** hrabre i mudre poteze i spasimo naš planet.
- d) Ako **potičemo** poštovanje prema prirodi, činimo dobro za sve nas.

1	
---	--

10	
----	--

20. Zadatak ima dva dijela:

- ispiši riječ u kojoj su provedene dvije glasovne promjene
- imenuj glasovne promjene.

Kupuj organsku hranu i proizvode čiji su sastojci prirodni.

riječ: _____

glasovne promjene: _____

3	
---	--

21. Ispiši glagolske oblike u tablicu i imenuj ih.

Ne oklijevajući, moji prijatelji uvijek postupahu u skladu sa svojim ekološkim načelima. Uvjerih se u istovjetnost naših stavova.

glagolski oblik	vrsta glagolskoga oblika

3	
---	--

22. Zamijeni prezent imperativom, a futur kondicionalom prvim i napiši ih na crte. Nemoj pritom mijenjati glagolsko lice ni broj!

Više šetamo. Tako ćemo učiniti nešto dobro za svoje zdravlje.

imperativ: _____

kondicional prvi: _____

2	
---	--

8	
---	--

23. Odredi broj surečenica.

Prenamijeni stvari koje ne koristiš, a daruj one za koje misliš da bi nekome mogle biti korisne.

broj surečenica: _____

1	
---	--

24. Ispiši tražene rečenične dijelove.

Više je savršenstva u kapljici vode, nego u bilo kojem izumljenom stroju.

Albert Einstein

predikat: _____

objekt: _____

priložna oznaka mjesta 1: _____

priložna oznaka mjesta 2: _____

imenički atribut: _____

5	
---	--

25. Odredi broj imeničkih atributa u rečenici.

Pjev ptica ima važnu ulogu pri definiranju kvalitete doživljaja prirode.

broj imeničkih atributa: _____

1	
---	--

26. Ispiši izravne/direktne objekte iz rečenica.

Moramo sebe mijenjati da se ne bi promijenio svijet. Ako nam je priroda vođa, nikada nećemo zalutati. Ona je najbolji učitelj, samo je treba oslušivati.

2	
---	--

9	
---	--

27. Razvrstaj predikate iz rečenice.

Poznata su istraživanja u kojima znanstvenici tvrde da se zvuci proljeća mijenjaju, a pjev ptica diljem Sjeverne Amerike i Europe postaje sve tiši.

glagolski predikat	imenski predikat

4	
---	--

28. Pridruži slovo ispred svake rečenice vrsti kojoj pripada.

a) Poplave, bujice, erozije, oluje, suše, požari, ubrzan rast razine mora... ___ nezavisnosložena rečenica

b) Potrudimo se zajedno da Zemlja postane još zelenija, šarenija, mirisnija. ___ neoglagoljena rečenica

c) Rijetki danas žive u suživotu s prirodom, Zemlja posljednjih desetljeća zove upomoć. ___ jednostavna proširena rečenica

d) Priroda se pobjeđuje samo pokoravajući joj se. ___ zavisnosložena rečenica

4	
---	--

29. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Znanstvena su istraživanja pokazala da je za osjećaj sreće i zadovoljstva katkad dovoljno da ljudi osvijeste svoju povezanost s prirodom.

U rečenici se pojavljuju:

- a) dvije zavisne objektne surečenice
- b) jedna objektna i jedna subjektna zavisna surečenica
- c) dvije zavisne subjektne surečenice
- d) jedna predikatna i jedna subjektna zavisna surečenica.

1	
---	--

9	
---	--

30. Imenuj vrste zavisnih surečenica.

a) Priroda je jedina knjiga koja na svim listovima nudi bezbroj sadržaja.

b) Često se pitam koja još katastrofa može zadesiti ovaj naš planet.

c) Koji to iskreno žele, mogu pomoći u očuvanju prirode.

d) Dragocjeno je svako stablo, svaka životinjska vrsta koja ovaj svijet čini posebnim.

4	
---	--

31. Preoblikuj jednostavnu rečenicu u zavisnosloženu tako da podcrtani rečenični dio zamijeniš načinskom surečenicom.

Ne možemo napredovati uništavajući prirodu.

1	
---	--

32. Zaokruži slovo ispred zavisnosložene rečenice koja nema vremensku surečenicu.

a) Nakon što je došao s ekološke akcije, oduševljeno je pričao o njezinim rezultatima.

b) Nazvao je novostečene prijatelje čim je došao kući.

c) Sjeti se kad si istinski uživao u neponovljivu osjećaju sjedinjenosti s prirodom.

d) Divno je osluškivati disanje mora dok zalazi sunce.

1	
---	--

6	
---	--

33. Pridruži slovo ispred svake rečenice odgovarajućemu nazivu istaknutih riječi u njoj s obzirom na njihovo podrijetlo.

a) Znanstvenici su posvuda otkrili smanjenje **akustične** raznolikosti prirodnih **pejzaža**.

_____ novotvorenice

b) Otkrio sam **link** o ugroženim životinjskim vrstama i poslao ga **e-mailom** prijatelju.

_____ dijalektizmi

c) Moja se baka iz Omiša žali da ni **pomidori** ni **kukumari** ne mirišu kao nekada.

_____ internacionalizmi

d) Kad ćemo naučiti da se **plastenke** ne bacaju u **smećnjak**?!

_____ tuđice

4	
---	--

4	
---	--

Riješi zadatke 34. – 36. služeći se podacima iz teksta.

Cvrkut ptica tiši nego prije

Zvuci prirode, posebice pjev ptica, ključni su u izgradnji i održavanju naše povezanosti s prirodom, u definiranju kvalitete doživljaja prirode.

Nažalost, nova istraživanja otkrivaju da se zvuci proljeća mijenjaju, a pjev ptica diljem Sjeverne Amerike i Europe postaje sve tiši i manje raznolik. Dr. Simon Butler tvrdi da je sadašnje stanje posljedica klimatskih promjena. Široko rasprostranjeni pad populacija ptica i promjene u distribuciji vrsta znače da će se akustična svojstva prirodnih krajolika vjerojatno mijenjati. Utvrđeno je da mjesta koja su doživjela veći pad ukupnoga broja ili raznolikosti vrsta pokazuju i veći pad akustične raznolikosti i intenziteta zvučnih pejzaža. Globalno zatopljenje širi se planetom te šteti ljudima, flori i fauni. Ptice su također pogođene i to utječe na njihov pjev koji na sve ljude djeluje opuštajuće i ugodno. Kako postajemo manje svjesni svojega prirodnog okružja, također počinjemo manje primjećivati ili brinuti za njegovo propadanje. Istraživanja poput navedenoga imaju za cilj povećati razinu svijesti o prirodnim gubicima i pokazati njihov potencijalni utjecaj na ljudsku dobrobit.

Prema: <https://www.jutarnji.hr/vaumijau/novosti/cvrkut-ptica-postao-je-tisi-nego-prije-no-znate-li-razloge-evo-objasnjenj-15124930>

Neobične vrste u rijeci Neretvi zabrinule znanstvenike

U posljednjih 20 godina zabilježen je veliki prodor slane vode u Neretvu. To je omogućilo organizmima prilagođenima za život u uvjetima promjenjive slanosti mora da prodru visoko u područje rijeke. Neretva je i inače poznata po bogatoj biološkoj raznolikosti s visokim postotkom endemskih vrsta, a koje ovakvi fenomeni mogu itekako ugroziti. U blizini Čapljine, duboko u delti Neretve, primijećena je modropjega raža, životinja za koju se ne očekuje da obitava u uvjetima vrlo niske slanosti. Na području Metkovića sve se češće znaju uloviti i lignje i hobotnice, kao i druge vrste neuobičajene za to područje. Te pojave znanstvenike zabrinjavaju, pa upozoravaju kako sve izraženiji dotok morske vode u deltu nikako ne može imati pozitivan utjecaj na zaštićene slatkovodne ekosustave. To je područje stanište i mrijestilište za mnoge vrste zbog kojih je delta izrazito važno ribolovno područje.

Prema:

<https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/neobicne-pojave-zaintrigirale-znanstvenike-morske-zivotinje-pronadjene-duboko-u-delti-neretve-690099.html>

34. Navedi jedan od uzroka moguće promjene akustičnih svojstava prirodnih krajolika.

1	
---	--

35. Dopuni tablicu podacima iz uokvirenoga teksta koji nedostaju.

pojava	uzrok/uzroci	moguće posljedice
neuobičajene (morske) životinjske vrste u rijeci Neretvi		

2	
---	--

36. Zaokruži slovo ispred one tvrdnje koja povezuje oba teksta kao njihov svojevrсни zaključak.

- a) Stajališta i politika vlada i nevladinih institucija prema prirodi ne mogu bitno utjecati na njezinu ugroženost.
- b) Čovjek uvijek može pronaći načine da prirodu prilagodi sebi i svojim interesima.
- c) Klimatske promjene i globalno zatopljenje dovode do zabrinjavajućih promjena flore i faune i utječu na ljudsku dobrobit.
- d) Ništa i nitko ne može utjecati na prirodu i promjene u njoj koje su neizbježne.

1	
---	--

4	
---	--